

Svaz výrobců cementu České republiky ve shodě se svými členy řešil problematiku potřeby prokazování udržitelnosti biomasového podílu v tuhých alternativních palivech v materiálovém cementářském průmyslu jako paliv na výpal slínku.

Předmětným technologickým uzlem a zařízením je **rotační pec na výpal slínku pro výrobu cementu, přičemž procesní výpal slínku využívá zejména následující paliva:**

- cca x% černého uhlí (fosilní palivo) a hlavně
- **cca x% další spalitelná paliva:**
 1. **odpady (katalogová čísla odpadů) dle zákona o odpadech - s obsahem biomasy,**
 2. **dále masokostní moučku (MKM) jako 100% biomasu – materiál dle veterinárního zákona a**
 3. **tuhé alternativní palivo (certifikát jako výrobek) dle výrobce, s obsahem biomasy.**Stanovení obsahu tzv. nulové odpočitatelné biomasy je prováděno v akreditované laboratoři.

Cementářský průmysl je výrobní proces, kde je surovina, v podstatě uhlíčan vápenatý dekarbonizován podle chemické reakce: $1 \text{ kg CaCO}_3 + 1 \text{ 644 kJ} = 0,56 \text{ kg CaO} + 0,44 \text{ kg CO}_2$. **Výše uvedená paliva nejsou procesně energetickými produkty určenými ani k vytápění, ani k výrobě elektrické energie a ani k dopravě, ale výhradně pro výše uvedenou chemickou reakci.** Dekarbonační reakce je vysoce endotermická a nutně vyžaduje minimálně teoretický příkon 1 644 kJ k dosažení disociačního tlaku rozkladu kalcitu 0,101 kPa (1 atm) při 894 °C. ("Cementová chemie". Taylor).

K řešení této problematiky SVC ČR v květnu 2023 oslovil MŽP ČR a MPO ČR, jejichž odpovědi jsou v příloze.

Udržitelnost biomasy řeší ve **svém článku 29 Směrnice 2018/2001/ES** o podpoře využívání energie z obnovitelných zdrojů (RED II). Do národní legislativy jsou její ustanovení implementována v zákoně č. 165/2012 Sb., o podporovaných zdrojích energie a v souvisejících vyhláškách. Kritéria udržitelnosti a úspor emisí skleníkových plynů se podle čl. 29 směrnice 2018/2001 aplikují na **výrobu energie z obnovitelných zdrojů resp. spotřebu biomasy, která přispívá k plnění cílů v oblasti obnovitelných zdrojů, nebo je na spotřebu biomasy čerpána finanční podpora.** To ovšem není případ, který by se týkal výroby cementu. Rovněž využívání biomasy (v drtivé většině jako součást tuhých alternativních paliv, **vyrobených z odpadu) neslouží pro výrobu energie, ale jako hybná síla mineralogického procesu (reakce vedoucí ke vzniku slínkových minerálů).**

Z pohledu EU ETS je pro zohlednění emisí jako emisí z udržitelné biomasy nezbytné zajistit certifikaci zejména u paliv obsahujících biomasu, která není odpadem či reziduem ve smyslu metodického pokynu č. 3 „*Biomass issues in the EU ETS*“ (verze ze 17. října 2022 nebo novější, bude-li pokyn aktualizován).

Z uvedeného tedy vyplývá, že na výrobu cementu (výpal cementářského slínku) se povinnost ověřovat odpadní biomasu jako součástí alternativních odpadních paliv na udržitelnost nevztahuje.

V Praze, červenec 2023

Ing. Jan Gemrich

Přílohy: Stanoviska MŽP ČR z 11.05.2023 a MPO ČR z 01.06.2023

Zdroj: Informační publikace Současná paliva v cementářském průmyslu

<https://www.svcement.cz/dokumenty/aktivity/>

Praha dne 11. května 2023
Č. j.: MZP/2023/810/810
Sp. zn.: ZN/MZP/2023/810/34
Vyřizuje: Jan Tůma
Tel.: 267 122 360
E-mail: Jan.Tuma@mzp.cz

Vážený pan
Jan Gemrich
Výkonný tajemník
Svaz výrobců cementu ČR
K Cementárně 1261
153 00 Praha 5 – Radotín

Věc: Stanovisko k uplatnění kritérií udržitelnosti biomasy v cementářském průmyslu – Svaz výrobců cementu ČR

Vážený pane Gemrichu,

V návaznosti na Váš dopis ze dne 26. dubna 2023, v němž žádáte o upřesnění výkladu podmínek prokazování udržitelnosti biomasy využívané v cementářském průmyslu, posílám stanovisko Ministerstva životního prostředí.

Výroba cementu není primárně energetickým využitím paliv, dochází při ní však ke **spalování paliva za účelem výroby tepelné energie potřebné pro reakci probíhající při výpalu slínku**. Proto se i na využití biomasy v cementářských pecích **vztahují požadavky na udržitelnost vyplývající z nařízení č. 2066/2018** o monitorování a vykazování emisí skleníkových plynů, které se v čl. 38 odkazuje na směrnici 2018/2001/ES o podpoře využívání energie z obnovitelných zdrojů (RED II), implementovanou v České republice zákonem č. 165/2012 Sb. o podporovaných zdrojích energie (POZE) a souvisejícími vyhláškami.

Významnou část paliv využívaných v cementárnách však tvoří paliva se složkou biomasy, na niž se požadavek na plnění kritérií udržitelnosti nevztahuje – zejména některá paliva vyrobená z odpadu. Z pohledu EU ETS je tak pro zohlednění emisí jako emisí z udržitelné biomasy nezbytné zajistit certifikaci zejména u paliv obsahujících biomasu, která není odpadem či reziduem ve smyslu metodického pokynu č. 3 „*Biomass issues in the EU ETS*“ (verze ze 17. října 2022 nebo novější, bude-li pokyn aktualizován).

Pravidla certifikace a prokazování udržitelnosti se v ČR řídí zákonem č. 165/2012 Sb., nicméně čistě pro účely EU ETS lze konstatovat, že certifikováno by mělo být každé zařízení využívající palivo, na které se vztahují kritéria udržitelnosti, včetně směsných paliv, jestliže jeho provozovatel hodlá vykazovat emise z takového paliva jako emise z udržitelné biomasy. Pokud jde o certifikaci samotných paliv, certifikována by pak měla být ta paliva a složky a jejich dodavatelské řetězce, na něž se vztahují kritéria udržitelnosti. U směsných paliv, jaká jsou hojně využívána právě v cementárnách, lze stanovit fosilní složku a složku biomasy, kterou je možné dále rozdělit na biomasu, na niž se požadavek prokázání splnění udržitelnosti vztahuje, a ostatní biomasu.

V případě spalování výhradně paliv, na něž se požadavek plnění kritérií udržitelnosti nevztahuje, ministerstvo nepovažuje za nutnou ani certifikaci samotného zařízení. Níže uvádím obecné příklady způsobu započítání emisí z různých paliv:

- **Fosilní palivo** (např. uhlí) = fosilní emise, za které se vyřazují emisní povolenky;
- **Biomasa, na kterou se vztahují kritéria udržitelnosti** (např. dřevní štěpka) = při prokázání udržitelnosti bez povinnosti vyřazovat emisní povolenky;
- **Směsné palivo s obsahem biomasové složky, na kterou se vztahují kritéria udržitelnosti** (např. TAP) = po určení podílu biomasové složky a prokázání její udržitelnosti lze rozlišit fosilní emise a emise z udržitelné biomasy;
- **Palivo obsahující biomasu, na kterou se kritéria udržitelnosti nevztahují** (např. staré pneumatiky, některé TAP) = po určení podílu biomasové složky lze rozlišit fosilní emise a emise z udržitelné biomasy.

Při rozvaze, zda se na biomasové palivo vztahují kritéria udržitelnosti, doporučuji také zvážit, zda dané palivo lze produkovat za určitých podmínek udržitelně a za jiných v rozporu s kritérii udržitelnosti. Přestože taková úvaha není závazným určením udržitelnosti biomasy, může napovědět, zda u daného paliva je možné rozlišit udržitelný a neudržitelný způsob výroby (např. udržitelné a neudržitelné pěstování a těžba dřeva), či nikoliv (například stará pryž, která zpravidla pochází z použitých výrobků a u níž ani nelze vysledovat původ surovin využitých původně pro její výrobu). Pokud existuje udržitelný způsob produkce paliva, je též pravděpodobné, že se jedná o palivo, u kterého je plnění kritérií udržitelnosti vyžadováno.

Ministerstvo životního prostředí je v případě potřeby připraveno konzultovat a posoudit zohlednění konkrétních paliv v konkrétních zařízeních tak, aby se předešlo nejasnostem při výkladu požadavků na udržitelnost.

Ministerstvo upřesňuje, že uvedené stanovisko se vztahuje pouze na zohlednění biomasy a prokazování její udržitelnosti v rámci EU ETS.

S pozdravem

Ing. Pavel Zámyslický, Ph.D.
ředitel odboru energetiky a ochrany klimatu
podepsáno elektronicky

Obdrží v kopii:

Ministerstvo průmyslu a obchodu, Na Františku 32, 110 15 Praha 1

Vážený pan
Jan Gemrich
Svaz výrobců cementu ČR
K Cementárně 1261
153 00 Praha 5 - Radotín

V Praze dne 1. června 2023
Č. j.: MPO 46258/23/41100

Vážený pane,

dne 26. dubna 2023 byl na Ministerstvo průmyslu a obchodu doručen Váš dopis s dotazem, zda se na cementářský obor a paliva používaná pro výrobu cementu vztahují ustanovení o kritériích udržitelnosti a úspor emisí skleníkových plynů pro paliva z biomasy podle směrnice Evropského parlamentu a Rady č. 2018/2001 o podpoře využívání energie z obnovitelných zdrojů.

Kritéria udržitelnosti a úspor emisí skleníkových plynů se podle čl. 29 směrnice 2018/2001 aplikují na výrobu energie z obnovitelných zdrojů resp. spotřebu biomasy, která přispívá k plnění cílů v oblasti obnovitelných zdrojů, nebo je na spotřebu biomasy čerpána finanční podpora. Výroba cementu takovou oblastí podle našeho názoru není.

Nicméně upozorňujeme v tomto smyslu na dopis Ministerstva životního prostředí č.j. MŽP/2023/810/810 ze dne 11. května 2023, který Vám byl v dané záležitosti adresován, ve kterém je uvedeno, že se na využití biomasy (na příslušná paliva se složkou biomasy) v cementářských pecích vztahují požadavky na udržitelnost vyplývající z nařízení č. 2066/2018 o monitorování a vykazování emisí skleníkových plynů, které se v čl. 38 odkazuje právě na směrnici 2018/2001 o podpoře využívání energie z obnovitelných zdrojů.

Uvádíme, že směrnice 2018/2001 byla v oblasti kritérií udržitelnosti a úspor emisí skleníkových plynů pro paliva z biomasy implementována v České republice zákonem č. 165/2012 Sb., o podporovaných zdrojích energie a souvisejícími vyhláškami, kde jsou uvedena také pravidla certifikace a ověřování plnění kritérií udržitelnosti a úspor emisí skleníkových plynů.

S pozdravem

1.6.2023 10:08:11
CN: Ing. Hana Konrádová
O: Česká republika - Ministerstvo
průmyslu a obchodu
SN: 0xB7C8EA
S časovým razítkem